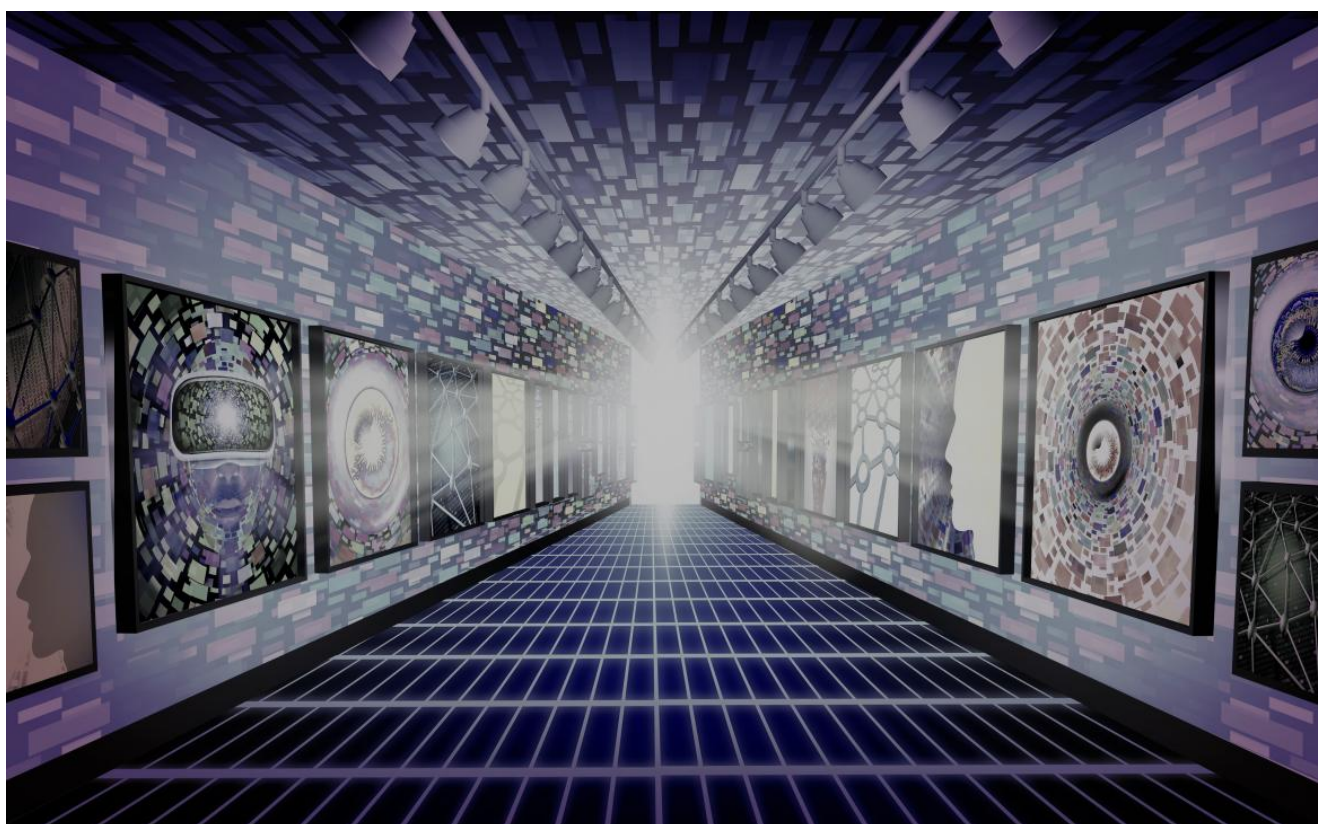

Kas krüptokunsti ostmine võib rikkuda intellektuaalomandi õigusi?

Arvestades NFT-de kasvavat populaarsust, võib öelda, et kunagine eksperimentaalne trend kasvab uut tüüpi kunstiks - krüptokunstiks. NFT on mitteasendatav digitaalne vara (tarkade lepingute abil kodeeritud reeglite kogum), mis on salvestatud plokihelasse. Selle ülesanne on tõendada digitaalse vara ainulaadsust ja tõestada selle omandiõigust. Teisisõnu, NFT kujutab endast digitaalset faili, mis võib olla maalid, fotod, videod, heli ja muud tüüpi failid. Mõnede NFT-de hinnad on šokeerivalt kõrged. Viimane rekord püstitati 2021. aasta lõpus, kui digitaalne kunstiteos „The Merge“, mille lõi anonüümne digitaalne kunstnik hüüdnimega Pak, müüdi Nifty Gateway turul peaaegu 100 miljoni dollari eest.

Nagu iga teine uus tehnoloogia, tõstatab NFT mitmeid õiguslikke probleeme, sealhulgas intellektuaalomandi küsimusi NFT loomisel, kasutamisel ja sellega kauplemisel.

Kas NFT annab teile intellektuaalomandi õigusi?

NFT kunsti saab osta ja müüa krüptoraha eest. Tehingud NFT-dega registreeritakse plokihelasse püsivalt ja pöördumatult, mis annab NFT omanikule tõendi NFT aluseks oleva faili omandiõiguse kohta. See muudabki antud tehnoloogia usaldusväärseks ja selgitab selle populaarsust. Intellektuaalomandi õigused on siiski omandiõigusest eraldiseisev küsimus. NFT ise ei tõenda, et kunstiobjekt on muudetud NFT-ks ja on kauplemissplatvormil õiguspäraselt pakutud.

Intellektuaalomandi kaitse kehtib nii füüsilises maailmas kui ka plokihela maailmas. NFT-tehnoloogia ei kaota õiguslikku nõuet saada intellektuaalomandi õiguste omajalt eelnev luba kasutada oma intellektuaalomandit NFT loomiseks. Kui sellist luba ei ole saadud, võib NFT kujutada endast autoriõiguse, kaubamärgi või tööstusdisainilahenduse rikkumist ja sellega kaasneb õiguslik vastutus. Kui NFT kasutab isiku kujutist ilma asjaomase isiku loata, võib see rikkuda isiku eraelu puutumatuse ja andmekaitseõigusi.

Keegi ei saa digitaliseerida intellektuaalomandit sisaldavat maali, videot või muud objekti ega muuta seda NFT-ks, tagamata, et see ei riku kellegi intellektuaalomandi õigusi. Samuti ei saa NFT-na ostetud teost kasutada äriistel eesmärkidel, näiteks kanda pilte või kujutisi kaupade peale, kasutada teost firmalogode või mustrite loomiseks või muul viisil ilma intellektuaalomandi õiguste omaja loata. Näiteks kui soovitakse maalist luua NFT, on vaja kunstniku luba. Reeglina on autoriõiguste kaitse tähtaeg Eestis autori elu ja seitsekümmend aastat pärast tema surma. Seega, kuni maal muutub avalikuks omandiks, tuleb taotleda autorilt või tema pärijatelt luba NFT tegemiseks.

Krüptokunstiga kaubeldakse spetsiaalsetel platvormidel/veebiturgudel. Reeglina loobuvad platvormid vastutusest intellektuaalomandi võimaliku rikkumise eest. OpenSea, mis määratleb end maailma suurima krüptokollektsioonide ja NFT-de digitaalse turuna, nõuab oma kasutustingimustes, et kasutajad kinnitaksid, et neil on kõik õigused ja load, mis on vajalikud antud platvormi kaudu sisu loomiseks, esitamiseks, reklaamimiseks või kuvamiseks. OpenSea kõrvaldab teosed intellektuaalomandi rikkumissüüdistuste korral ja tal on õigus lõpetada kasutaja juurdepääs teenusele. Nii juhtus "Meta-Birkins" NFT-de kollektsiooniga. Selle aasta alguses kaebas Prantsuse luksusbränd Hermès digitaalse kunstniku kohtusse NFT-de müümise eest, mis sisaldasid pilte ikoonilise Birkinini kotiga. Hermès süüdistas kunstnikku Hermèsi kaubamärgiõiguste rikkumises, domeenihõivamises ja äri maine kahjustamises.

Hermèsi sõnul on tarbijad segaduses MetaBirkinsi NFT-de kollektsiooni ja autentsete Birkinini käekottide vahelise seose pärast. Kunstniku vastuargument oli see, et ta ei müünud digitaalseid käekotte, vaid kunsti. Samuti viitas kunstnik kunstilise eneseväljenduse vabadusele. Seega on antud juhul põhiküsimuseks tõenäoliselt see, kas Hermèsi kaubamärgiga kaitstud kottide kasutamine eksitas tarbijaid pannes neid mõtlema, et NFT-d pärinevad Hermèsisist ning kui kaugele ulatuvad kaubamärgi omaniku õigused metaversil. Platvorm eemaldas NFT-d Hermèsi taotlusel. MetaBirkinsi ostjatele on ostuhinna tagastamine problemaatiline, kuna plokiahela tehingud on pöördumatud. See kohtuasi ei ole veel lahendatud, nii et maailm ootab, kelle õigused jäävad peale.

Ülaltoodu põhjal võib anda mõned üldised soovitused:

NFT-de loojatele ja kauplejatele: Enne NFT-de loomist veenduge, et teil on õigused ja load failidele, mida kavatsete NFT-ks muuta. Lisaks on kasulik kindlaks teha, millised õigused NFT ostja omandab - kas ta saab tööd kasutada näiteks äriistel eesmärkidel ja millistel tingimustel. Kui keegi avastab, et tema intellektuaalomandit on kasutatud ilma tema nõusolekuta, võib ta esitada teie vastu nõudeid, sealhulgas nõuda kahju hüvitamist ning nõuda NFT eemaldamist kauplemisplatvormilt.

NFT-de ostjale: Lugege platvormi tingimusi hoolikalt. Kui platvorm ei luba intellektuaalomandi õigustega seoses midagi, võib tekkida oht, et intellektuaalomandi õiguste omanik esitab nõude. Mõned platvormid annavad siiski oma tingimustes lubaduse, et NFT-de staatus on õiguslikult korrektne ja reguleerivad, milliseid õigusi NFT ostja litsentsi alusel saab. Halvim stsenaarium teie jaoks on see, kui platvorm võtab rikkuva töö maha ja ei võimalda sellega edasisi tehinguid. Samuti võib teil olla probleeme makstud ostuhinna tagasisaamisega. Seda seetõttu, et plokiahela tehingud on pöördumatud ja müüja identiteet võib olla anonüümne.

